

Nr 440.

Av herrar **Moberger** och **Hamrin**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 363, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 17 § 5 mom. i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker m. m.

I proposition nr 363 föreslår Kungl. Maj:t viss ändring av 17 § 5 mom. i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker i syfte att begränsa försäljningsbolagens antal. För det ändamålet föreslås, att icke inom något län rätt till detaljhandel med rusdrycker må upplåtas till större antal bolag än som motsvarar ett bolag för varje påbörjat femtiotusental av länets folkmängd vid utgången av året före det, under vilket ansökan om dylik rätt senast bort ingivas, och i intet fall till flere bolag än som under år 1918 inom länet utövade rättigheter till detaljhandel med brännvin.

Förslaget grundar sig på en framställning från kontrollstyrelsen, som iakttagit, att, tvärtemot vad man avsett och väntat, rusdrycksförsäljningsförordningen den 14 juni 1917 framkallat en väsentligt ökad bolagsbildning för detaljhandel med rusdrycker. Propositionen meddelar, att vid ansökningstidens utgång den 31 sistlidne mars inkommit ansökningar om erhållande av rättigheter till detaljhandel med rusdrycker från ingången av år 1919 från 191 bolag, under det att 126 bolag äga dylik rättighet under år 1918. Det förtjänar anmärkas, att det i allmänhet är från sådana län, som hittills varit rikligast försedda med försäljningsrättigheter, de flesta nya ansökningarna inkommit. En begränsning av bolagens antal synes sålunda tydligen vara av behovet påkallad såväl ur folknykterhetens synpunkt som ur synpunkter av det statsfinan-

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 4 saml. 196 häft. (Nr 440—441.)

siella intresset att minska administrationskostnaderna för rusdrycksförsäljningen.

Propositionen anvisar två vägar till begränsning av bolagens antal, nämligen å ena sidan hänsynen till invånareantalet inom respektive län, å andra sidan hänsynen till existerande bolags antal. I båda fallen synes oss både ur folknykterhetens och statsfinansernas synpunkt det vara lämpligt att gå ett steg längre än det kungliga förslaget gör.

Med hänsyn till invånareantalet föreslå vi, att detaljhandelsrätt ej må kunna upplåtas åt mer än ett bolag för varje *fullt* femtiotusental av länets folkmängd i stället för som propositionen föreslår ett bolag för varje *påbörjat* femtiotusental. Man synes därmed bättre vinna det mål, som den kungl. propositionen åsyftar. Enligt det förra alternativet skulle inom 11 län, nämligen Stockholms, Södermanlands, Östergötlands, Kalmar, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Älvsborgs, Skaraborgs och Västmanlands, kunna upprättas 46 bolag med försäljningsrättigheter eller ett bolag per 58,045 invånare och enligt det senare alternativet 57 bolag eller ett bolag per 46,842 invånare. De nämnda länen hade nämligen den 31 december 1917 2,670,084 invånare. Inom de återstående 13 länen skulle däremot enligt båda förslagen ett bolag kunna upprättas per 75,489 invånare, om nämligen antalet bolag 1918 sattes såsom maximum. Härav framgår, huru överrepresenterade i fråga om bolag de förstnämnda 11 länen varit i förhållande till det övriga Sverige, och måste det anses, att bolagens antal där varit större än behovet påkallat. Såväl av detta skäl som för att få femtiotusentalet invånare såsom ett verkligt minimum vid bestämmandet av bolagens antal torde vårt förslag vara väl motiverat.

Avsikten med propositionens förslag, att antalet bolag med försäljningsrättigheter 1918 ej må kunna utökas i något län torde vara att få det existerande antalet bolag fastslaget som högsta antalet för framtiden, vilket ej får överskridas. Denna tanke synes böra utvidgas i två avseenden. De län, som få bolag indragna, skulle enligt regeringsförslaget framdeles kunna återfå ett eller flera av dessa, om nämligen deras befolkning ökades i motsvarande grad. Att på detta sätt lämna vissa län så att säga en reservtillgång av bolag kan ej vara riktigt. Vi anse, att det antal bolag, som fått oktroy för 1919, ej sedan må kunna ökas. Skulle av en eller annan anledning antalet bolag år 1919 inom vissa län sedermera minskas, bör detta mindre antal sedan få utgöra maximum. Det måste nämligen vara lagstiftningens uppgift att tillse,

att de vinster, som samhället gjort i bolagshänseende till folknykterhetens befrämjande och administrationens förenkling bli beaktade.

Med anledning av vad vi sålunda anfört, få vi hemställa,

att riksdagen måtte för sin del besluta sådan ändring av Kungl. Maj:ts förslag till ändrad lydelse av 17 § 5 mom. i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker, att inom intet län må upplåtas detaljhandelsrätt till större antal bolag än som motsvarar ett bolag för varje *fullt* femtio-tusental av länets folkmängd och i intet fall till flera bolag än som under år 1918 inom länet utövade rättigheter till detaljhandel med brännvin eller som för år 1919 erhållit rätt till detaljhandel med rusdrycker eller det eventuellt mindre antal, som framdeles kan erhålla dylik rätt.

Vi hemställa värdsamt, att vederbörande utskott måtte låta utarbета den härför nödiga texten i förordningen.

Stockholm den 10 maj 1918.

E. Moberger.

Felix Hamrin.
